

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 9

C9PDD23C0T04

DIDAKTICKÝ TEST

Jméno a příjmení

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

1 Základní informace k zadání zkoušky

- **Časový limit** pro řešení didaktického testu **je uveden na záznamovém archu.**
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- Za neuvedené řešení úlohy či za nesprávné řešení úlohy jako celku **se neudělují záporné body.**
- **Odpovědi píšete do záznamového archu.**
- Poznámky si můžete dělat do testového sešitu, nebudou však předmětem hodnocení.
- **Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení.**

2 Pravidla správného zápisu odpovědí

- Odpovědi zaznamenávejte **modře nebo černě** píšící propisovací tužkou, která píše **dostatečně silně a nepřerušovaně.**
- **Hodnoceny budou pouze odpovědi uvedené v záznamovém archu.**

2.1 Pokyny k uzavřeným úlohám

- U všech úloh/podúloh **je právě jedna odpověď správná.**
- Odpověď na úlohu/podúlohu zřetelně zakřížkujte v příslušném bílém poli záznamového archu, a to přesně z rohu do rohu dle obrázku.

A B C D
4

- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, pečlivě zabarvete původně zakřížkované pole a zvolenou odpověď vyznačte křížkem do nového pole.

A B C D
4

- Jakýkoli jiný způsob záznamu odpovědi a jejich oprav bude považován za nesprávnou odpověď.

2.2 Pokyny k otevřeným úlohám

- Odpovědi **píšete čitelně** do vyznačených bílých polí.

16

- Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice.
- Při psaní odpovědi rozlišujte **velká a malá písmena.**
- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď запиšte do stejného pole. Vaše odpověď nesmí přesáhnout hranice vyznačeného pole.
- Za chybu se považuje jak jakákoli nesprávná, tak chybějící správná dílčí odpověď. Maximální dosažitelné bodové hodnocení za úlohu se sníží o započítané chyby.

TESTOVÝ SEŠIT NEOTVÍREJTE, POČKEJTE NA POKYN!

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–4

Chci být volný jako pták, létat do oblak,
když se mi zachce, tak slétnout **dolů**,
sednout na střechu nebo do mechu,
sezobnout, co spadne ze stolu.

Chci být volný jako pták, létat do oblak,
odletět do teplejších krajů,
obletět svět, vrátit se zpět,
do rozkvetlých sadů a hájů.

Chci být volný jako pták, létat do oblak,
pod sebou mít skvrnky měst,
slabé nitky řek, BÍLÉ ČAPKY HOR,
dna moří a únavu cest.

Chci být volný jako pták, létat do oblak,
za slunkem nad černej mrak,
letět si sem a zase tam,
napravo nebo naopak.

Chci být volný jako pták, létat do oblak,
pod sebou mít čtverečky polí,
s větrem se vézt, vzduchem se nést,
uletět všemu, co bolí.

Chci být volný jako pták, létat do oblak,
nesporně mám pro to vlohy,
chci být volný jako pták, létat do oblak,
ale mám moc velký a těžký nohy.

(P. Nos, Ikarovo ouha, upraveno)

1 bod

- 1 **Tvrzení č. 1:** Ten, kdo v textu promlouvá, se touží kvůli nepříznivému počasí natrvalo přemístit do tropů.

Tvrzení č. 2: Ten, kdo v textu promlouvá, vůbec nepochybuje o tom, že díky svým fyzickým dispozicím vzlétne do oblak.

Odpovídá alespoň některé z výše uvedených tvrzení výchozímu textu?

- A) ano, a to obě tato tvrzení
- B) ano, ale pouze tvrzení č. 1
- C) ano, ale pouze tvrzení č. 2
- D) ne, žádné z těchto tvrzení

1 bod

- 2 **Která z následujících možností nejlépe vystihuje úsek zapsaný ve výchozím textu velkými písmeny?**

- A) Pomocí metafor je zde nejspíše vyjádřeno, že úpatí hor jsou pokryta sněhem.
- B) Pomocí metafor je zde nejspíše vyjádřeno, že vrcholy hor jsou pokryty sněhem.
- C) Přímo, tzn. nikoli pomocí metafor, je zde vyjádřeno, že úpatí hor jsou pokryta sněhem.
- D) Přímo, tzn. nikoli pomocí metafor, je zde vyjádřeno, že vrcholy hor jsou pokryty sněhem.

1 bod

- 3 **Které z následujících tvrzení o výrazu *dolů* tučně vyznačeném ve výchozím textu je pravdivé?**

- A) Výraz *dolů* je jak ve výchozím textu, tak ve větě *Bydlel nedaleko uhelných dolů* neohebným slovem.
- B) Výraz *dolů* není ani ve výchozím textu, ani ve větě *Bydlel nedaleko uhelných dolů* neohebným slovem.
- C) Výraz *dolů* je ve výchozím textu neohebným slovem, ale ve větě *Bydlel nedaleko uhelných dolů* je ohebným slovem.
- D) Výraz *dolů* je ve výchozím textu ohebným slovem, ale ve větě *Bydlel nedaleko uhelných dolů* je neohebným slovem.

1 bod

4 Které z následujících tvrzení o verši podtrženém ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Tento verš má o jednu slabiku více než verš bezprostředně následující.
- B) Tento verš má shodný počet slabik jako verš bezprostředně následující.
- C) Tento verš má o jednu slabiku více než verš bezprostředně předcházející.
- D) Tento verš má shodný počet slabik jako verš bezprostředně předcházející.

max. 2 body

5 Rozhodněte o každém z následujících větných celků, zda je zapsán pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
5.1 Někteří živočichové mění barvu, aby splynuli s okolním prostředím.	☐	☐
5.2 Zahraniční výpravy se kromě několika Čechů zúčastnili také němečtí vědci.	☐	☐
5.3 Zásoby posypové soly se kvůli velkým mrazům vyčerpaly už v polovině ledna.	☐	☐
5.4 Při nachlazení Petrovi vždy pomohl zázvorový čaj, který si sladil včelím medem.	☐	☐

max. 4 body

6 Přiřadte k jednotlivým trojicím slov (6.1–6.4) odpovídající tvrzení (A–F).

(Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou.)

6.1 klaun – nabrousit – zaujatý	_____
6.2 houpačka – využít – troufalý	_____
6.3 doučování – sloužit – neuznalý	_____
6.4 europoslanec – zauzlit – toaletní	_____

- A) Pouze jedno slovo, konkrétně to první, obsahuje dvojhlásku.
- B) Pouze jedno slovo, konkrétně to druhé, obsahuje dvojhlásku.
- C) Pouze jedno slovo, konkrétně to třetí, obsahuje dvojhlásku.
- D) Celkem dvě slova, konkrétně první a druhé, obsahují dvojhlásku.
- E) Celkem dvě slova, konkrétně první a třetí, obsahují dvojhlásku.
- F) Celkem dvě slova, konkrétně druhé a třetí, obsahují dvojhlásku.

max. 2 body

7 Vypište z každé z následujících vět (7.1 a 7.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

- 7.1 Polorozpadlé stavení na úbočí kopce se během několika let proměnilo v moderní informační centrum.
- 7.2 Hlavní potravou žiraf jsou listy stromů a keřů, bohaté na vápník a bílkoviny.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 8–12

TEXT 1

Pan Stepark a já jsme kráčeli podél řeky. Bylo krátce po setmění, když jsme zaslechli útržky rozhovoru. Zbystřil jsem sluch a zašeptal: „Poslouchejte... To je jeho hlas!“

„Čí? Viléma Storitze?“ vydechl Stepark úžasem.

„Ano,“ přitakal jsem.

„Myslíte, Henri, že nás zpozoroval?“ strachoval se Stepark.

„Ne. Na rozdíl od něj sice nejsme neviditelní, takže ve dne jsme v nevýhodě, ale teď v noci je to jinak. Tma nám poskytuje alespoň částečnou ochranu,“ vysvětlil jsem mu. Vzápětí jsme zjistili, s kým Storitz hovoří. Byl to jeho sluha Hermann. Opatrně jsme se s panem Steparkem přiblížili k místu, odkud se ozývaly hlasy. Museli jsme totiž zjistit, co Storitz zamýšlí. Když včera dopoledne vypukl v jeho domě požár, byla zničena i jeho laboratoř. Bylo tedy zřejmé, že zlosyn opět začne **kout pikle**.

„Je ta cesta do Sprembergu nutná?“ zeptal se Hermann.

„Samozřejmě, v tamní bance mám uložené peníze,“ odvětil Storitz.

„Plánujete, že se necháte vidět jako člověk z masa a kostí?“ dál vyzvídal Hermann.

„Jinak to nejde... Nikdo přece nevyplatí peníze někomu, koho nevidí.“

Očekával jsem, že pro toho zloducha časem přestane být jeho neviditelnost výhodná. Potřeboval peníze, a proto se své schopnosti hodlal na nějaký čas zříct.

„Nejhorší je,“ pokračoval Storitz, „že mi ti šílenci včera zničili laboratoř. Mám u sebe už jen jednu lahvičku číslo dvě. Když ji vypiju, abych se zviditelnil, žádná mi nezbude. Potřebuju si vzít další zásoby obou lektvarů ze své skrýše. Tu zatím naštěstí neobjevili, *****. Musíš mi ale s hledáním pomoci. Nám dvěma je sice jedno, jestli je den, nebo noc, když jsme neviditelní, ale najít potmě tu skrýš by bylo nemožné. Sejdeme se tedy pozítří ráno.“

„A proč ne zítra?“ zajímalo Hermanna.

„To mám jiné plány,“ ďábelsky se zachechtal Storitz, „chystám totiž nevidaný kousek!“

(J. Verne, *Tajemství Viléma Storitze*, upraveno)

TEXT 2

Slovesný tvar typu A: i bez okolního textu **lze** určit, zda je sloveso užito v jednotném, či množném čísle, např. *odejdi* (je to pouze tvar 2. osoby čísla jednotného).

Slovesný tvar typu B: bez okolního textu **nelze** určit, zda je sloveso užito v jednotném, či množném čísle, např. *odešla* (*dcera odešla* × *děvčata odešla*).

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
8.1 Vilém Storitz zamýšlí vybrat si peníze, které má uložené v bance nacházející se ve Sprembergu.	☐	☐
8.2 Pan Stepark a Henri se vydali k řece, protože zjistili, že se tam skrývají Hermann s Vilémem Storitzem.	☐	☐
8.3 Vilém Storitz váhá, zda má vypít poslední lahvičku číslo dvě, protože si je vědom toho, že pak už navždy zůstane neviditelný.	☐	☐
8.4 Od vypuknutí požáru Storitzova domu do doby, kdy pan Stepark a Henri zaslechli útržky rozhovoru, uběhlo více než 24 hodin.	☐	☐

1 bod

9 Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (*****) v TEXTU 1, aby dané souvětí bylo gramaticky správné a zároveň v kontextu textu smysluplné?

- A) je totiž zasypaná ohořelé trámy
- B) zasypaly ho totiž ohořelé trámy
- C) zasypaly ho totiž ohořelými trámy
- D) je totiž zasypaná ohořelými trámy

1 bod

10 Které z následujících tvrzení o slovesných tvarech podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.)

- A) Jak *nevyplatí*, tak *zničili* jsou slovesné tvary typu A.
- B) Jak *nevyplatí*, tak *zničili* jsou slovesné tvary typu B.
- C) *Nevyplatí* je slovesný tvar typu A, *zničili* je slovesný tvar typu B.
- D) *Nevyplatí* je slovesný tvar typu B, *zničili* je slovesný tvar typu A.

1 bod

11 Která z následujících možností vystihuje TEXT 1?

- A) Jde o epický text, který vypráví Henri.
- B) Jde o lyrický text, který vypráví Henri.
- C) Jde o epický text, který vypráví někdo jiný než Henri.
- D) Jde o lyrický text, který vypráví někdo jiný než Henri.

1 bod

12 Která z následujících možností nejlépe vystihuje slovní spojení tučně vyznačené v TEXTU 1?

- A) Jde o ustálené slovní spojení s významem *plánovat*.
- B) Jde o ustálené slovní spojení s významem *intrikovat*.
- C) Jde o nepřesnou variantu ustáleného slovního spojení *kout pytle*, které má význam *plánovat*.
- D) Jde o nepřesnou variantu ustáleného slovního spojení *kout pytle*, které má význam *intrikovat*.

1 bod

13 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- A) Po shlédnutí nového českého filmu zavládlo v sále sklamání.
- B) Po shlédnutí nového českého filmu zavládlo v sále zklamání.
- C) Po zhlédnutí nového českého filmu zavládlo v sále sklamání.
- D) Po zhlédnutí nového českého filmu zavládlo v sále zklamání.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 14

Pachatelům ***** z podvodu bylo předneseno obvinění. V případě usvědčení může být každý z nich potrestán ●●●● svobody až na dobu tří let.

max. 2 body

14

14.1 Napište náležitý spisovný tvar slova *podezřelý*, který patří na první vynechané místo (*****) ve výchozím textu.

14.2 Napište náležitý spisovný tvar slova *odnětí*, který patří na druhé vynechané místo (●●●●) ve výchozím textu.

(Po doplnění náležitého tvaru musí být příslušný větný celek gramaticky i pravopisně správný.)

3 body

15 Seřadte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

A) Byla totiž divoká a dost neposlušná. V téže knize se také dočetl, že jde patrně o „tvrdého psa s převládajícím vůdcovským pudem“ a že hlavním kritériem pro rozpoznávání tvrdého a měkkého psa je reakce zvířete na ostnatý obojek.

B) Po měsících výcviku ale usoudil, že jeho snažení je marné, a tak se konečně odhodlal a ostnatý obojek koupil.

C) Jakmile však vyšel z domu, Něha vyrazila vpřed, zcela lhostejná jak k jeho víře, tak k ostnům, a po celou procházku s ním smýkala úplně stejně jako kdykoli jindy. „Bohužel je jasné,“ řekl pak večer ženě, „že je to takzvaný tvrdý pes.“

D) Tvrdý pes ho prý snáší dobře. Snadno by se tedy dalo zjistit, o jaký typ psa v případě Něhy jde, tatínek ale před strašlivou jistotou upřednostňoval blaženou nevědomost a odmítal takový obojek pořídit.

E) Navzdory námitkám své ženy Kvidův otec přivedl domů půlroční fenku Něhu. Jak vyrůstala, tatínek znepokojeně zjišťoval, že ačkoli by podle kynologické příručky měla být fena „klidnější, ochotnější a ovladatelnější než pes“, u Něhy je tomu skoro naopak.

F) Prstem zkoušel jeho hroty, aby se ujistil, že jsou opravdu ostré. Když ho poté navlékl Něze na krk, věřil, že její tah tentokrát na vodítku neucítí.

(M. Viewegh, *Báječná léta pod psy*, upraveno)

15.1 _____

15.2 _____

15.3 _____

15.4 _____

15.5 _____

15.6 _____

max. 2 body

16 Ke každé z následujících podúloh (16.1 a 16.2) napište současné (tj. ne zastaralé) spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň není vlastním jménem.

16.1 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem DVŮR, skloňuje se podle vzoru STAVENÍ a obsahuje předponu.

16.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného čtyřslabičné, je příbuzné se slovem HÁJIT, skloňuje se podle vzoru ŽENA a obsahuje předponu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Náhle se cítím tak svobodná. Kéž tahle chvíle nikdy neskončí!

1 bod

17 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- A) Pomocí slova *kéž*, jehož synonymem je slovo *ať*, je v textu vyjádřeno přání.
- B) Pomocí slova *kéž*, jehož synonymem je slovo *ať*, je v textu vyjádřen rozkaz.
- C) Pomocí slova *kéž*, jehož synonymem je slovo *když*, je v textu vyjádřeno přání.
- D) Pomocí slova *kéž*, jehož synonymem je slovo *když*, je v textu vyjádřen rozkaz.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 18

Přijali mě na školu s rozšířenou výukou cizích jazyků. V červnu proběhla schůzka pro zákoné zástupce budoucích žáků 1. ročníku, na níž bylo řečeno, že se v září pojede na čtyřdenní výlet do Paříže! Když mi rodiče tu zprávu sdělili, byl jsem nadšený.

Třetí zářijový týden jsme se vydali na cestu. Ubytování bylo zajištěno na předměstí, za historickými památkami jsme proto cestovali metrem. Pařížské metro má nezaměnitelné kouzlo: během jízdy všudypřítomní hudebníci svými rozvernými písněmi vyloudili úsměvy na tvářích cestujících a tklivými šansony je dojali až k slzám.

S učiteli jsme se procházeli po nábřeží, zavítali do nejznámějších muzeí, vyjeli výtahem na vrchol Eiffelovy věže a z výšky téměř 300 metrů jsme si vychutnávali úžasný výhled. Zcela upřímně říkám, že jsem se do Paříže zamiloval. Díky pobytu jsme se také všichni sblížili.

max. 4 body

18 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Podtržené výrazy jsou zapsány správně.

Ohebná slova zapište bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užitá v textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 19–23

(1) Vysílač na Ještědu, tyčící se do výšky téměř 100 metrů, je jedním ze symbolů Liberecka. Už v roce 1850 byla na vrcholu hory Ještěd postavena chata, vedle ní pak byla roku 1876 vybudována rozhledna. Když chata s rozhlednou v 60. letech 20. století shořely, byla vypsána architektonická soutěž na dvě samostatné stavby – televizní věž a restauraci s hotelem. Poněkud paradoxní bylo, že zvítězil projekt nesplňující zadaná KRITÉRIA: jeho autor Karel Hubáček totiž spojil obě stavby do jedné. Hubáčkův návrh ovšem jedinečným způsobem dotvářel siluetu hory, a proto byl jednomyslně schválen.

(2) Jelikož šlo o netypickou stavbu, musely být použity netradiční stavební postupy i materiál. Aby například nedocházelo k rušení signálu, nesmělo být v blízkosti antén, tj. v sedmém a osmém podlaží, použito nic kovového. Bylo proto nutné vyvinout speciální laminátový plášť. Několik metrů dlouhé umělohmotné tyče spojující tento plášť byla ochotna vyrobit jedině továrna na rybářské pruty.

Neobvyklý tvar ještědského vysílače byl zvolen nejen z estetických důvodů, ale také kvůli povětrnostním podmínkám panujícím na hoře Ještěd. Krátce po dokončení stavby přesto hrozilo, že se horní část vysílače kvůli silnému větru rozlomí. Problém byl vyřešen pomocí přidaného závaží o hmotnosti 600 kilogramů, **kteřé** stabilitu televizní věže zajistilo. Moderní DOMINANTA Ještědu byla slavnostně otevřena dne 21. 9. 1973.

(3) Odvážný projekt byl kladně hodnocen i v zahraničí. Návrh získal roku 1969 prestižní Cenu Augusta Perreta, avšak ocenění si Hubáček nemohl převzít z politických důvodů. Od roku 2006 je vysílač na Ještědu veden jako národní kulturní památka České republiky. V podlažích přístupných veřejnosti se dnes nachází vyhlídková terasa, restaurace s kavárnou a horský hotel.

(www.visitliberec.eu; www.rozhlednajested.cz, upraveno)

max. 2 body

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
19.1 Hora Ještěd, nacházející se na Liberecku, měří skoro 100 metrů.	☐	☐
19.2 Rozhledna, která byla na Ještědu postavena vedle objektu z roku 1850, shořela dříve, než uplynulo sto let od jejího vybudování.	☐	☐
19.3 Veškerý stavební materiál použitý při výstavbě ještědského vysílače musel být kvůli neochotě jiných továren vyroben v továrně na rybářské pruty.	☐	☐
19.4 Část ještědského vysílače se kvůli poryvům větru málem zlomila, protože Hubáčkův projekt upřednostňoval estetické hledisko před bezpečností.	☐	☐

1 bod

20 Které z následujících tvrzení o dvou slovech zapsaných ve výchozím textu velkými písmeny je pravdivé?

- A) Slovo *kritérium* má v textu význam *měřítko, kterým se něco posuzuje*, slovo *dominanta* má v textu význam *něco bizarního, šokujícího*.
- B) Slovo *kritérium* má v textu význam *způsob, kterým se něco znevažuje*, slovo *dominanta* má v textu význam *něco bizarního, šokujícího*.
- C) Slovo *kritérium* má v textu význam *měřítko, kterým se něco posuzuje*, slovo *dominanta* má v textu význam *něco nápadného, výrazného*.
- D) Slovo *kritérium* má v textu význam *způsob, kterým se něco znevažuje*, slovo *dominanta* má v textu význam *něco nápadného, výrazného*.

1 bod

21 Které z následujících tvrzení o zájmenu tučně vyznačeném ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Toto zájmeno je v textu užito v jednotném čísle a odkazuje ke slovu *závaží*.
- B) Toto zájmeno je v textu užito v množném čísle a odkazuje ke slovu *závaží*.
- C) Toto zájmeno je v textu užito v jednotném čísle a odkazuje ke slovu *kilogram*.
- D) Toto zájmeno je v textu užito v množném čísle a odkazuje ke slovu *kilogram*.

1 bod

22 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Tvar *horský* se nachází v poslední větě výchozího textu.)

- A) Tvar *horský* je spisovný jak ve výchozím textu, tak ve větě *Potřebovali jsme pomoc horský služby*.
- B) Tvar *horský* je nespisovný jak ve výchozím textu, tak ve větě *Potřebovali jsme pomoc horský služby*.
- C) Tvar *horský* je ve výchozím textu nespisovný, ale ve větě *Potřebovali jsme pomoc horský služby* je spisovný.
- D) Tvar *horský* je ve výchozím textu spisovný, ale ve větě *Potřebovali jsme pomoc horský služby* je nespisovný.

max. 2 body

23

23.1 Napište významový poměr, který se uplatňuje mezi větami v souvětí podtrženém v první části výchozího textu.

23.2 Napište významový poměr, který se uplatňuje mezi větami v souvětí podtrženém ve třetí části výchozího textu.

1 bod

24 Která z následujících vět není zapsána pravopisně správně?

- A) Odbyla mě dost nesmyslnou výmluvou.
- B) Nikdy se mi nelíbilo jeho vyzívavé chování.
- C) Adam si stále ještě nezvykl na změnu bydliště.
- D) Sára barvitě líčila problémy se ztraceným mobilem.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 25–29

TEXT 1

(1) Základní spektrum chutí tvoří sladká, slaná, kyselá a hořká. Právě chuť našim předkům **říkala**, co je vhodné jíst, například přílišná hořkost je varovala před nebezpečnými potravinami. Už starověcí Římané věděli, že některé suroviny jsou nositeli další výrazné chuti a že jídlo obsahující tyto látky jim bude víc chutnat. S logickým vysvětlením, proč tomu tak je, ale přišel **daleko** později japonský vědec Kikunae Ikeda.

(2) V roce 1908 tento chemik zjistil, že za výraznou chuť některých potravin **stojí** kyselina glutamová. Její chuť vnímáme velmi jednoduše: prostě nám chutná. Pátou chuť, kterou Ikeda pojmenoval umami (japonsky „lahodný“), začal vědec zanedlouho po svém objevu uměle napodobovat. Vzniklo tak známé ochucovadlo glutamát sodný.

Chuť umami se těžko popisuje, údajně ji ale pozná každý. Můžeme ji stručně charakterizovat slovy „velmi výrazná“. Jakmile se umami nachází v jídle, po snědení sousta cítíte **dlouho** velmi intenzivní chuť. Stejně jako v případě ostatních čtyř chutí také umami zaznamenáme na konkrétní části jazyka. Zatímco třeba slanost potravin vnímáme jeho špičkou, čidla pro umami nalezneme uprostřed jazyka.

Umami přirozeně vzniká především tam, kde došlo k fermentaci neboli kvašení. Výrazným nositelem umami je například sójová omáčka, vyráběná z fermentované sóji.

(Epocha 14/2022; www.seznamzpravy.cz, upraveno)

TEXT 2

Název prostředku činnosti (např. *rýč*, *barvivo*) je podstatné jméno, které se tvoří ze slovesa a označuje něco (např. nástroj, přístroj či materiál), co se používá k vykonávání děje (pomocí *rýče* se *ryje*, pomocí *barviva* se *barví*).

max. 2 body

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
25.1 Při výběru potravin se naši předci záměrně vyhýbali pouze těm nahořklým, neboť je považovali za jedovaté.	☐	☐
25.2 Na rozdíl od ostatních čtyř chutí, které člověk vnímá čidly na špičce jazyka, chuť umami se rozezná čidly uprostřed jazyka.	☐	☐
25.3 Zatímco v japonštině má slovo umami význam <i>lahodný</i> , do češtiny se toto slovo často chybně překládá jako <i>velmi výrazný</i> .	☐	☐
25.4 Záhy potom, co se mu podařilo vytvořit kyselinu glutamovou, Kikunae Ikeda zjistil, že tato chemická látka je přirozenou součástí některých potravin.	☐	☐

1 bod

26 Které z následujících tvrzení o dvou slovech podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.)

- A) Název prostředku činnosti je pouze slovo *surovina*.
- B) Název prostředku činnosti je pouze slovo *ochucovadlo*.
- C) Název prostředku činnosti je jak slovo *surovina*, tak slovo *ochucovadlo*.
- D) Název prostředku činnosti není ani slovo *surovina*, ani slovo *ochucovadlo*.

27 Informace č. 1: Chuť umami se obtížně popisuje.

Informace č. 2: Chuť umami jsou schopni poznat všichni.

Je alespoň některá z výše uvedených informací předkládána v TEXTU 1 jako domněnka?

- A) ne, žádná z těchto informací
- B) ano, ale pouze informace č. 1
- C) ano, ale pouze informace č. 2
- D) ano, každá z těchto informací

1 bod

28 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež lze v kontextu TEXTU 1 považovat za antonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z TEXTU 1 a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) říkala – mlčela
- B) daleko – blízko
- C) stojí – leží
- D) dlouho – krátce

max. 3 body

29 Vypište z první části TEXTU 1 tři přídavná jména, která se skloňují podle vzoru *jarní*.

Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného přídavného jména, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání

max. 3 body

30 Přiřadte k jednotlivým souvětím (30.1–30.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou.)

30.1 Slibte nám, že nás co nejdřív zbavíte těch škůdců. _____

30.2 Vyčisti ten koberec, hlavně z něj nějak dostaň tu skvrnu. _____

30.3 Všechny dokumenty důkladně kontroluj, za chyby draze zaplatíš. _____

- A) V souvětí je dokonavé pouze první sloveso, užito je v rozkazovacím způsobu.
- B) V souvětí je dokonavé pouze druhé sloveso, užito je v oznamovacím způsobu.
- C) V souvětí jsou obě slovesa dokonavá, obě jsou užita v rozkazovacím způsobu.
- D) V souvětí jsou obě slovesa dokonavá, obě jsou užita v oznamovacím způsobu.
- E) V souvětí jsou obě slovesa dokonavá, v rozkazovacím způsobu je užito pouze to první.